UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um] Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise Ordinis Minor[um] de obseruantia ...

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Prima est exaltatio p[ri]uilegiose magnificationis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

Visual Library

eſt. Reuertere fili reuertere q̄ dn̄s me mi-
ſit. Qui audiēs cōpūct⁹ redijt ꝛ amariſſi-
me fleuit. Apl's aūt ad pedes ei⁹ ꝓcidit et
manū nec ꝯſciam tanq̄ p̄ pniaꝫ iā purgā
tā oſculari cepit. Jeiunante igit̄ ꝛ orāte ꝑ
eo aplo: veniā ſibi ipetrauit: nec euꝫ reliq̄t
q̄uſq̄ eū ꝑfecte inſtructū ꝛ in charitate fi-
xum reddidit. ipm̄q̄ poſtmodū in ep̄m or
dinauit. Hec ibi. Ecce q̄ꝫ feruidū zelū ha
buit ſalutꝫ aiaꝝ. Zach. j. Zelat⁹ ſum hieru
ſalem ꝛ ſion zelo magno. i. eccl'iam dei.
¶ Scd̄o ꝓpter amoroſam ſcp̄turaꝝ condi
tionē. Jn ſcp̄turꝫ em̄ ſuis maxie imoratur
circa fraternā dilectionē. Jn ep'la em̄ cano
nica maxime hortat̄ ad fraternā charitatē
vt patet euidēter intuenti. Jp̄e etiā ſol⁹ in
euāgelio ſcripſit pulcerrimū illū ſermoneꝫ
dn̄i quē diſcipulis fecit p⁹ cenā: in q̄ preci-
pue eos hortat̄ ad dilectionē mutuā. Vn̄
ibi hꝫ Jo. xiij. Mandatū nouū do vob̄ vt
diligatꝫ inuicē ꝛc̄. Et in eodē ſer. Joā. xv.
Hoc eſt p̄ceptū meū vt diligatꝫ inuicē ꝛc̄.
Et ibidē. Hoc mādo vob̄ vt diligatꝫ inui-
cē. Et iteꝝ in eodē ſer. Joā. xiij. Jn h̄ cog
noſcēt q2 diſcipuli mei eſtꝫ ſi dilectionē ha
bueritꝫ ad inuicē. ¶ Tertio ꝓpt̄ gratioſam
diſcipl'oꝝ monitionē. Sicut em̄ teſtat̄ hie
ronym⁹: cū ip̄e Joānes vſq̄ ad vltimā ſe-
nectutē Ephesi moraret̄: et vix int̄ diſcipu
loꝝ man⁹ ad eccl'iam deferret̄: nec pl'a ṽba
dicere poſſet: ad quālibet pauſā h̄ dicebat
Filioli diligite alteruтꝝ. Et interrogat⁹ a
diſcipulis q̄re ſꝑ eadeꝫ verba diceret: Re-
ſpōdit. q2 p̄ceptū dn̄i eſt. ꝛ ſi ſolū hoc fiat:
ſufficit. Om̄ em̄ tot⁹ erat dilectiōe plenus
tot⁹ charitate feruidus: ideo ſꝑ d̄ amore lo
q̄bat̄. Chryſ. ſup Mat. Quale cor habet
vnuſquiſq̄: talia ṽba loq̄tur ꝛ oꝑa facit.
¶ Patet itaq̄ in btō Joāne excellētia cha
ritatiue affectionis.

¶ Sequitur de excellētia declaratiue
manifeſtationis.

Tertia ē excellētia declaratiue ma-
nifeſtatōis. q̄ vicꝫ ſingl'ariter ꝛ mi
rabil'r declarauit manifeſte dn̄s ie
ſus ſpecialē quā habuit dilectionē ad Jo-
annē/ ꝛ q̄ꝫ gratiſſim⁹ ſibi foret feruor chari
tatꝫ in ioāne. Hoc aūt fecit de⁹ exaltādo
et honorificādo illū. Cant. ij. Sicut ma-
lus inter ligna ſiluaꝝ: ſic dilect⁹ me⁹ inter
filios. et Pſ. Exaltaui electum de plebe
mea. Exaltauit aūt ꝛ honorificauit ſpecia
liter dn̄s btm̄ Joānē triplici exaltatione.
¶ Prima eſt exaltatio p̄uilegioſe magni-
ficationis.
¶ Secunda eſt miraculoſe oꝑatōis.
¶ Tertia eſt gl'ioſe concluſionis.

Prima eſt exaltatio priui

uilegioſe magnificationis. ij. Paral. xvij.
Magnificat̄ eſt vſq̄ꝫ in ſublime. Eccl'i. xv
Exaltauit illū apud ꝓxios ſuos. Magni-
ficauit āt eū dn̄s ſpecial'r triplici p̄uilegio
¶ Primū eſt p̄uilegiū multiplicꝫ collate di
gnitatꝫ. Cū em̄ dicat apl's Eph. iiij. De-
dit chr̄s q̄ſdā q̄dē aplos: q̄ſdā aūt ꝓphas:
alios euāgeliſtas: alios doctores ꝛ paſto
res. Btūs ip̄e ioānes dignitatem habuit
ſingl'oꝝ. Fuit em̄ apl's: patet Mat. x. Fu-
it ꝓpha: ſic notat̄ Apoc. j. Btūs q̄ legit ꝛ
q̄ audit ṽba ꝓphetie huı⁹ ꝛc̄. Tātoq̄ꝫ fuit
ei⁹ ꝓphetia excellētior q̄̄ ꝓphetia eſaie aut
hieremie aut alicui⁹ ceteroꝝ/ q̄nto nouum
teſtamētū excellenti⁹ eſt veteri. Fuit etiaꝫ
euāgeliſta in euāgelij deſcp̄tione. Fuit pa
ſtor ꝛ doctor p̄dicādo ꝛ diſcurrēdo ꝑ aſiā:
et demū ſcribendo ep'las ſuas canonicas.
Fuit etiā martyr aio ꝛ volūtate. Fuit et
ṽgo puriſſim⁹. Pōt etiam dici p̄triarcha. i.
p̄ncipalis p̄r. q2 multos ep̄os inſtituit q̄-
bus p̄erat. Petr⁹ damia. in ſer. huius diei
Quis in ṽtutib⁹ q̄ alios nō excellat: apl's
ſiq̄dē eſt in ep'lis: euāgeliſta in euangelio:
ꝓpheta in apocalypſi: martyr etiā vtiq̄ꝫ ſu-
it. et quo ceterꝫ apl'is in carne ꝓlixi⁹ māſit:
eo duriora martyrij ſuſtinuit tormēta. Hec
ille. ij. Eſdre. vij. Dedit ei rex gl'iaꝫ q̄ in-
ueniſſet grāꝫ in oī dignitate. Hec ibi. Ha
buit igit̄ btūs Joānes dignitates ſingl'o-
rū ordinū ſctōꝝ/ etiā dignitatē angelicam
ꝓpter p̄cipuā puritatē: ꝛ ſapie ꝛ ſcie clarita
tē atq̄ꝫ feruidā charitatē. Erat ꝑfecto glo
rioſus Joannes vir ſeraphic⁹. i. ardens in
amore di. Eccl'i. xlviij. Surrexit q̄ſi ignis
et verba illi⁹ q̄ſi facula ardebāt. Hec ibi.
Habuit igit̄ btūs Joānes act⁹ hierarchi-
cos/ q̄ ſunt: purgare: illuminare: ꝛ ꝑficere.
quos act⁹ angelis attribuit btūs Diony-
ſius li. de celeſti hierar. Vt aūt euidēti⁹ ap
pareat excellentia dignitatꝫ in Joāne p̄ci-
pue q̄ ad euāgeliſte dignitatē: dicim⁹ ſane
Joānē nedū euāgeliſtā: ſed ꝛ ceterꝫ euan-

geliſtꝫ multo excellentiorē/ꝓpter ſingularē
diuīe ſapie ſublimitatē quā ex dñico pectoꝛe
rebibauit ſup illō recūbēs. Iſid. li. de obitu
ſctōꝝ. Joānes apl's ꝛ euāgeliſta ꝟgo ele/
ct⁹ a dño atq̃ int' ceteros magꝫ dilectus q̄
etiā ſup pect⁹ dñi magrī recūbēs/euange/
lij flueta de ipſo ſacro dñici pectoꝛis fonte
potauit: et q̄ſi vn⁹ ex padiſi flumib⁹ ꝟbi di
grām toto terraꝝ oꝛbe diffudit. Hec ille.
¶Patet aūt excellētia ſui euāgelij marie
ex trib⁹. ¶Prio/q2 ceterꝫ ſublimi⁹ deſcri/
pſit. Alijs em̄ euāgeliſtꝫ ad ſcribēdū chri/
ſti hūanitatē principalr intētꝫ: Joānes ad
ſcribendā ꝛ ꝯtēplandā ei⁹ diuinitatē pnci
paliter aſcēdit. Jdeo Ezech. j. figurat̃ per
aqlā: vbi dr. Et facies aqle deſup ipoꝝ q̄t
tuoꝛ. Vñ Aug. li. de ꝯcoꝛ. euāge. ait. Alij
tres euāgeliſte ſicut aīalia greſſibilia cum
dño gradiunt̃ in terra: q2 ei⁹ tpalia ediſſe
runt geſta. Joānes ꝟo ſicut aqla cum dño
volat ꝑ aera. Hec ille. Et Petr⁹ damia. in
ſer. Hanc ſupeminētē diue ſapie grām ex
illo celeſti gazophylacio in quo ſunt om̄es
theſauri ſapie ꝛ ſcie dei abſcōditi/ traxit. et
nō īmerito: vt q̄ carnis ſibi amputauit il/
lecebras/celeſtiū epularꝫ delitijs fruert̃. ꝛ
illuc acie mētꝫ attingeret q̄ nō ꝓpha: nō pa
triarcha:: nō deniq; q̄ſq; ab ipo mdi exoꝛ/
dio cognoſcit̃ aſpiraſſe. hec ille. Poſſum⁹
itaq; de illo dicere illud Ps. Aſcēdit ſuper
cherubin et volauit. Cherubin ſic dicunt̃
a plenitudine ſcie. Aſcēdit igit̃ Joānes ſu
per cherubin ꝛ volauit. Quia vt dr Orig.
ſup illo ꝟbo In pncipio erat ꝟbū. Joānes
theolog⁹ oēm creaturā viſibilē ꝛ inuiſibi/
lē ſupat ꝛ oēm itellectū penetrat ꝛ deifica/
tus in deū ſe deificantē tranſit. Idē ibidēꝫ
Diuiniſſim⁹ ioānes in pectoꝛe intime ve/
ritatꝫ omnē ſupgreſſus creaturaꝫ vltra oē
creatū celū in paradiſo paradiſoꝝ/h̄ eſt in
cauſa oīm pma audiuit vnū ꝟbū ꝑ qd̄ oīa
facta ſunt/qd̄ ei licuit hoib⁹ pdicare. Hec
ille. Et Aug. dr ꝙ ſi alti⁹ intonuiſſet: tot⁹
mūdus cape nō potuiſſet. ¶Scdo patet
ſui euangelij excellētia: q2 deſcripſit ceteris
ſubtili⁹. Differt aūt ſubtilitas deſcptiōis
a ſublimitate. q2 ſublimitas impoꝛtat alti/
tudinē materie deſcpte. ſubtilitas ꝟo īge
nioſitatē modi deſcribēdi. Vñ etiā de īfi
mis pōt fieri ſubtilis deſcriptio. Scripſit
itaq; btūs ioānes ceterꝫ ſubtili⁹. q2 vt pa/
ter in euāgelio ſuo vbi etiaꝫ eadē myſteria
cū alijs tractat/multo ſubtilius ꝛ ꝓfundi⁹
q̄ alij ſcribit. Et hec deſcribēdi ſubtilitas
etiam figurata eſt ꝑ faciem aqle Ezech. j.
Aqla em̄ cū hoc ꝙ in altū volat hꝫ acutiſſi
ſimū viſum: ſic ꝙ ſolē in rota ſua irreuer/
beratꝫ oculis intuet̃: vt dr Aug. li. de mo
rib⁹ eccl'ie. Diſpoſitio aūt ad ſic ſubtilit' et
ꝓfunde ꝯtēplāda ſacra myſteria fuit i ipſo
ioāne/carnis illibatio ꝛ virginalis mūdi/
cia. Scdꝫ em̄ phos ꝯrioꝝ ꝯrie ſunt cauſe.
Laſciuia aūt carnalis inducit intellect⁹ he
betudinē ꝛ impedit celeſtiū ꝯtemplatiōeꝫ
vt dr Greg. xxxj. moral'. Jdeo ꝑ oppoſitū
cōtinētia carnis ꝛ caſtitas diſponit ad in/
telligētie ſubtilitatem. ¶Tertio patet ſui
euāgelij excellētia: q2 deſcpſit ceterꝫ perfe
cti⁹: ſupplēdo vicꝫ qd̄ ab alijs fuerat omiſ
ſum: ſm ꝙ dr Hiero. li. illuſtriū viroꝝ. Et
hoc in trib⁹. Prio q2 a tpe ioānis ſurrexit
erroꝛ hebionitaꝝ q̄ dicebāt chrm̄ hominē
purū. ꝛ ſic an̄ mariā nō fuiſſe. Joānes aūt
in pncipio ſui euāgelij oñdit diuinitatē chri
ſti in q̄ eternalr p̄ceſſit mariā. Scdo quia
cum ioānes legiſſet matthei: marci: ꝛ luce
euangelia/approbauit ea. verūtn̄ tm̄mō hi
ſtoriā chri texuerāt q̄nt ū ad illū annū in q̄
paſſus eſt: vicꝫ poſt ioānis baptiſte incar/
cerationē. Joānes ꝟo narrauit etiā geſta
ſupioꝛis anni anteq̄ ioānes baptiſta i car/
cere includeret̃. Tertio q2 ſolus ipe ſcpſit
pulcerrimū illū ſermonē quē diſcipul' fecit
dñs de charitate poſt cenā. Refert aūt he
linādus ꝙ cum ioānes euāgeliū eſſet ſcri
pturus: pri⁹ indixit ieiuniū vt oꝛarēt ſe di
gna ſcripturū. Fert̃ aūt ipm ꝑ illo loco ſe/
cretiſſimo in q̄ diuina ſcpturus ſeceſſerat
oꝛaſſe/vt nullas huic inſiſtēs opi ventoꝝ
ibi aut imbriū iniurias pateret̃. Hanc q̄ꝫ
eidē loco vſq; hodie reuerentiaꝫ elementa
ſeruare dicunt̃. Hec helinañ. ¶Secundū
puilegiuꝫ q̄ dñs ſpealr eū magnificauit ē
puilegiū ſingularꝫ mōſtrate familiaritatꝫ.
Hic em̄ ad dñi ſecreta admittebat̃. hic cū
petro ꝛ iacobo trāſfigurationeꝫ dñi vidit
Mat. xvij. hic cum eiſdē chro aſtitit in pu
elle reſuſcitatiōe Mat. v. Itē cū eis chrm̄
aſſociauit q̄n̄ hoꝛtū intrauit ad oꝛandum
poſt cenam Mat. xxvj. Sed vltra hec oīa

hic ſolus eſt q̇ familiariter recubuit ſup pe
ct⁹ dñi in cena: et q̃ſiuit a dñō di. Dñe q̇s
eſt q̇ tradet te: vt patet Joã. xiij. Petrus
damia. vbi s. O incõpabilẽ viꝝ: pfert ver
bũ in mediũ ⁊ tot⁹ tacet ſenat⁹ apoſtoloꝝ.
tacet lingua q̃ clauis facta ē celoꝝ. ſilet an
dreas q̇ ipſi fratri ad fontẽ vite puius fuit
Nõ pſumit os apire philipp⁹ q̇ dũ patrez
ſibi poſcit oſtendi/pfunda myſteria indiui
due diuinitatis audiuit. Joãnes in ſe cõdi-
ſcipuloꝝ pſona ſuſcepta conſultoꝛ accedit.
Hec ille. Hic itaq̧ ille eſt q̇ ſolus recum-
bens ſup pect⁹ dñicũ a dño tacite edoct⁹ ē
q̇s eũ eſſet traditur⁹. Sicq̧ recũbẽti reue
lata ſunt ſecreta celeſtia: de q̇bꝫ poſtea di-
cebat. j. Jo. j. Qḋ fuit ab initio: qḋ audi-
uim⁹: ⁊ qḋ vidim⁹ ⁊ man⁹ nr̃e ↄtrectauer̃t
de vbo vite ⁊ vita manifeſtata eſt ⁊ vidi-
mus ⁊ teſtamur et annũciam⁹ vob vitam
eternã q̃ erat apud patrẽ ⁊ appuit nob ⁊c̃.
O ſingularẽ ſũmi dñi familiaritatem. O
admirandã erga Joannẽ ſaluatoris deni-
gnitatẽ. Dulcit em eũ in ſinu ſuo detinet ⁊
coꝛ ei⁹ ſue ſapie lumine intimi⁹ illuſtrat.
Hoc eſt igitur ſecundum priuilegium ⁊c̃.
Tertiũ eſt pꝛiuilegiũ maternalis cõmen-
date ꝟginitatꝫ: qm̃ vicꝫ chr̃s in cruce mo-
riens/matrẽ audiẽs flentẽ ⁊ eiulantem/eã
dilecto ſuo Joanni cõmẽdauit. Uidebat
dñs matrẽ ſuã paupculã: deſolatã: meroꝛe
ↄfectã. Clamabat em̃ vt exiſtimare poſſu
mus voce q̃rula ad dñm di. O fili dulciſſi
me. O fili amãtiſſime: video te i cruce de-
ficientẽ: cerno te doloroſe moriẽtẽz: ad quẽ
ↄfugiã: q̇s mihi ſolatium dabit: O fili mi
domũ nõ habeo: pecunias nõ poſſideo: di
uitias nõ teneo. Tu mihi theſaur⁹ eras: et
ecce in cruce morerꝫ. O ſapiẽtiſſime fili re-
ſponde mihi: loq̄re afflicte mr̃i tue. Audi
nunc o ioãnes q̇d de te loquit̃ dñs. Tunc
em̃ dixit matri ſue de ioãne. Mulier ecce
filius tuus. Et tu ioannes: ecce mater tua
Tibi eã cõmẽdo: tu illã adiuua: ⁊ ei in ſu-
is tribulatiõibꝫ loco meo aſſiſte. O q̃̃bo-
norabile pꝛiuilegiũ: maximũ vtiq̧ atq̧ di-
gniſſimũ. Nõ hẽbat pfecto in mũdo dñs
q̇cq̧ chari⁹ matre ſua. Et hãc benigniſſi-
me ioãni cõmẽdauit: eãq̧ matrẽ ipſius: ⁊
ipm ei⁹ filiũ ſtatuit appellari. Hic eſt itaq̧
virgis matrꝫ dei legal̃ fili⁹. Pepererat vtiq̧
dñm naturalẽ filiũ ſuũ in leticia ⁊ gaudio.
ſed hunc ab impatoꝛe ſummo in cruce ſuſ-
penſo in anguſtia coꝛdis ⁊ doloꝛe maximo
ſuum eſſe filium legalẽ audiuit. Hunc ſin-
gularem ſacre ſue virginitatis cuſtodem
accepit. Et vt dr̃ Hieroñ. Pudicicia vir-
ginis nulli diſcipuloꝝ recti⁹ q̧ virgini cõ-
mẽdata eſt: vt eſſet ad inuicez grata ſocie-
tas ⁊ floꝛidus aſpectus. Hec ille.

Secũda eſt exaltatio mira

culoſe opatiõis. Ps. Scitote q2 dñs ſan-
ctũ ſuum mirificauit. Et hoc pcipue factũ
eſt tripliciter. Primo in piculoꝝ mortis
euaſione. A domiciano nãq̧ crudeliſſimo
tyrãno ad vrbẽ vocatus ⁊ in feruẽtis olei
doliũ miſſus inde illeſus exiuit Et inde
ab ipſo domiciano fuit in exiliũ relegatus
Hic domician⁹ ſm ſuetoniũ: eutropiũ:
Oroſiũ: ⁊ iudã/libro de tẽpoꝛibꝫ. fuit Ue-
ſpaſiani filius et frater iunioꝛ Titi. q̇ (moꝛ
tuo Tito) in imperiũ ſublimatus eſt. et in
principio q̇dem oſtendit ſe moderatũ val
de: ſimulans etiam ſe diligere ſtudia poe-
tarũ ⁊ reficiens bibliothecas. ⁊ ita videba
tur hoꝛrere cedes: vt ne boues q̇dem imo-
lari mãdauerit. Jn fine tamẽ ſeuer⁹ imo
crudelis ⁊ ſeuus apparuit. Naz ſenatoꝛes
nobiliſſimos ⁊ multos cõſulares ſuos oc-
cidit. Et ſm Euſebiũ libꝛo. iij. eccleſiaſti-
ce hiſtoꝛie: pſecutus eſt ⁊ chꝛiſtianos ⁊ iu-
deos. et ſm Oroſium ſe deum ꝑmiſit ap-
pellari. Et in cunctis lr̃aruꝫ ſuarũ primoꝛ-
dijs dicebat: Deus et domin⁹ veſter do-
micianus. Hic ꝓpter odium tandem a cu
bicularijs ſuis occiſus eſt anno etatis ſue
xlv. Hec incidentaliter de domiciano di-
cta ſunt. Sed ad Joannẽ redeamus q̇ ne-
dum ſemel mortis euaſit piculum: ſed da-
to ſibi veneno ex quo etiam iam coꝛã ipſo
alij duo mortui fuerant: facto ſigno crucꝫ
poſt eius ſumptionem pꝛoꝛſus incolumis
permãſit. Secũdo fecit mirabilia in na-
turarũ tranſfoꝛmatione. Fragmenta eniz
gemmarũ in integritatem plenarie repa-
rauit. Uirgas etiam a ſilua delatas in au
rũ puriſſimũ ⁊ minutos lapides in marꝫ
litoꝛe ſumptos/in gẽmas veriſſimas at-
q̧ precioſiſſimas conuertit. Tertio in
mortuoꝝ ſuſcitatiõe. Cũ em̃ poſt mortem